

Aan

Minister I&W

nota

Kamerbrief Waterveiligheid

TER BESLISSING

Datum

23 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/6017

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Beslistermijn

30 januari 2026

Bijlage(n)

3

Aanleiding

Met deze brief wordt de Kamer over een aantal onderwerpen op het gebied van waterveiligheid geïnformeerd.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde Kamerbrief en deze inclusief de onderliggende rapporten te verzenden aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

1. Herijking HWBP

Eerder heeft u het besluit genomen om in te stemmen (bijlage 05) met de voorgestelde bestuurlijke afspraken (bijlage 03). Op 19 december 2025, tijdens de Algemene Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen, zijn de Waterschappen ook akkoord gegaan met de afspraken¹. Met het versturen van deze afspraken richting de Tweede Kamer wordt invulling gegeven aan de herijking van het HWBP, onderdeel uit het regeerprogramma. Ook wordt invulling gegeven aan enkele toezeggingen.

De motie van het lid Grinwis² om samen met de waterschappen en de sector een verkenning uit te voeren van mogelijkheden om de doorlooptijd van waterveiligheidsprojecten te verkorten wordt in deze brief afgedaan. De markt wordt bij de uitwerking van de bestuurlijke afspraken herijking Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) via de Taskforce Deltatechnologie betrokken. Hierin zitten onder andere de Vereniging van Waterbouwers, NLIngenieurs en bouwend Nederland.

2. Normen voor primaire waterkeringen

De Kamer is begin dit jaar geïnformeerd³ over de uitkomsten van de evaluatie van de normen van de primaire keringen. Uit de evaluatie is gebleken dat er voor een beperkt aantal dijktrajecten aanleiding is om de normen te wijzigen om zo het waterveiligheidsbeleid consistent toe te passen in heel Nederland en de doelmatigheid van uitgaven aan dijkversterking te versterken. U heeft hierover

¹<https://unievandewaterschappen.nl/waterschappen-blijven-investeren-in-waterveiligheid-en-hwbp/>

² Kamerstukken II 2024/25, 27625-711, Motie 12816

³ Kamerstuk II 2024-2025 32698 nr.90

apart overleg gehad met de Waddenregio. De kamer wordt in deze brief ook geïnformeerd over de voorliggende keringen (bijlage 04). In deze brief geeft u aan welke normaanpassingen u wilt doorvoeren (deze aanpassingen verlopen via een wijziging van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving) en waar nog een vervolgproces loopt. Na het versturen van deze brief zal dit proces in gang worden gezet. In algemene zin geven de waterschappen aan de systematiek van de normering te onderschrijven, maar hebben zij zorgen over de uitlegbaarheid. De teksten uit de kamerbrief zijn afgestemd met de betreffende waterschappen.

In de eerdere Kamerbrief van 15 januari 2025 is aangegeven dat u terugkomt op de uitgangspunten en criteria voor primaire waterkeringen. In deze brief wordt een eerste aanzet geschetst, de verdere uitwerking zal landen in het Nationaal Waterprogramma 2028-2033.

Daarnaast wordt een rapport over de voorliggende keringen met de kamer gedeeld. Dit onderzoek is een vervolg op het onderzoek van Deltares dat ook met de brief van 15 januari 2025 is meegezonden naar de Kamer.

3. Ruimte voor de rivier 2.0

In deze Kamerbrief wordt kort Ruimte voor de Rivier 2.0 besproken. Het belang van het rivierengebied en de keuzes die eraan komen wordt geduid en er wordt vooruit gekeken naar de keuzes die komend jaar gemaakt gaan worden. Dit is conform eerdere communicatie richting de Tweede Kamer en zoals met u besproken in de Deep Dive Ruimte voor de rivier 2.0 in december vorig jaar.

4. Internationale ontwikkelingen

In de Kamerbrief wordt ingegaan op de internationale ontwikkelingen omtrent waterveiligheid en rivieren. Gerefereerd wordt aan de eerdere afgedane toezegging⁴ aan het lid Peter de Groot en voortgang gemeld over bovenstroomse maatregelen in het Rijn- en Maasstroomgebied i.r.t. de afvoer naar Nederland. Kernpunten zijn de voortgang van het onderzoek naar het retentiepotentieel in de stroomgebieden en de versterkte samenwerking met Noordrijn-Westfalen via de Arbeitsgruppe Hochwasser. Tevens wordt gemeld dat dit jaar met betrokkenheid van Vlaanderen een integrale studie start naar oplossingsrichtingen voor de bodemerosie op de gemeenschappelijke Maas, in het kader van de RvdR2.0 gebiedsuitwerking. De resultaten van deze trajecten vormen in 2027 de basis voor bestuurlijk overleg met de buurlanden om te komen tot gezamenlijke afspraken.

5. De wateropgave op de lange termijn

De kamerbrief besteedt tenslotte aandacht aan de lange termijn opgaven voor het watersysteem en koppelt daar met name besluitvorming op korte termijn aan over noodzakelijke investeringen in uitbreiding van het gemaal IJmuiden en vervangende nieuwbouw van de spuien in de Afsluitdijk.

Krachtenveld

- *Waterschappen*: de kamerbrief en bijlage zijn afgestemd met de waterschappen en het Programmabestuur HWBP.
- *Burgers/bedrijven*: voor burgers en bedrijven is het van belang dat het afgesproken landelijke basisbeschermingsniveau geborgd zal blijven bij een doelmatige versterking van primaire waterkeringen. Om diverse redenen is in een aantal gevallen een andere norm toegekend. Ondanks

Datum

23 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/6017

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister I&W

Bijlage(n)

3

⁴ Kamerstuk II 2023-2024 36410J, nr. 8 TZ202402-050

dat het basisbeschermingsniveau is geborgd kan dit zorgen voor bestuurlijke en maatschappelijke onrust omdat de beleving anders is.

Juridisch kader

Voor de wijzingen van normen zal het Besluit Kwaliteit Leefomgeving moeten worden gewijzigd. Hiervoor zullen de normale procedures worden doorlopen. Naar verwachting heeft een dergelijke wijziging een doorlooptijd van ca. 18 maanden.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing

Bijlagen

Datum

23 januari 2026

Onze referentie

IENW/BSK-2026/6017

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister I&W

Bijlage(n)

3

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Kamerbrief	
03	Bestuurlijke afspraken herijking HWBP.	De bestuurlijke afspraken tussen Rijk en waterschappen.
04	Voorliggende keringen	Nader onderzoek normen voorliggende keringen.

Leeswijzer bij onderliggende beslisnota's

Datum	Naam beslisnota	Toelichting
05	Beslisnota bestuurlijke afspraken herijking HWBP.	In deze nota werd gevraagd om in te stemmen met de voorgestelde bestuurlijke afspraken, in het traject van de herijking HWBP.

Aan

Minister IenW

nota

Bestuurlijke afspraken herijking HWBP

TER BESLISSING

Datum

18 november 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/257879

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Beslistermijn

25-11-2025

Bijlage(n)

1

Aanleiding

In het regeerprogramma is opgenomen; *"het kabinet herijkt samen met de waterschappen en Rijkswaterstaat het Hoogwater Beschermingsprogramma (HWBP). Enerzijds door het scherper bepalen van de dijkversterkingsopgaven (waarbij eerdere bandbreedtes worden verkleind) en anderzijds het verbeteren van de sturing en aanpak van het HWBP en vernieuwen van lopende financiële afspraken. Eind 2025 worden hierover bestuurlijke afspraken gemaakt."*

In de Kamerbrief van 15 januari 2025 is met de Kamer gedeeld wat het nieuwe verscherpte beeld is van de versterkingsopgave. Ten behoeve van het verbeteren van de sturing en aanpak van het HWBP zijn bestuurlijke afspraken opgesteld tussen de waterschappen en het Rijk. Deze afspraken liggen nu bij de verschillende waterschapsbesturen ter besluitvorming, in de ledenvergadering (19 december 2025) van de Unie van Waterschappen zal worden besloten of de waterschappen akkoord gaan met de bestuurlijke afspraken. Het beeld nu is dat iedereen gaat tekenen.

Om de deadline uit het regeerprogramma te halen liggen de bestuurlijke afspraken, onder voorwaarde van akkoord van de waterschappen, nu voor ter besluitvorming.

Deze bestuurlijke afspraken zijn het resultaat van een lang iteratief proces binnen de alliantie HWBP. Hierdoor is de inhoud vrij technisch. Om de bestuurlijke afspraken goed te borgen is binnen de alliantie afgesproken om gezamenlijk de ambtelijk uitwerking te doen binnen de structuur van de alliantie HWBP.

Geadviseerd besluit

- 1) In te stemmen met de voorgestelde bestuurlijke afspraken (bijlage 1).
- 2) In te stemmen met het voorstel om een feestelijk tekenmoment te organiseren met de 21 waterschappen waarbij u zo mogelijk zelf aanwezig bent.
- 3) In te stemmen met het versturen van de bestuurlijke afspraken richting de Tweede Kamer na het besluit uit de algemene ledenvergadering van de Unie van Waterschappen.

Kernpunten

Punt 1

Na een periode van intensief overleg met de alliantiepartners is er gekomen tot een set van bestuurlijke afspraken (bijlage 1). De afspraken richten zich op vier thema's: een gezamenlijke strategie voor programmering en middelen, sterkere regie op programmaniveau, duidelijke afspraken aan de voorkant van projecten en een betere verdeling van risico's en doelmatigheidsprikkels.

Daarmee ontstaat een toekomstbestendige aanpak die zorgt voor stabiliteit in de programmering, betere benutting van kennis en middelen en meer zekerheid voor uitvoerende partijen. Met deze afspraken leggen Rijk en waterschappen gezamenlijk de basis om ook de komende decennia effectief samen te werken en ervoor te zorgen dat de dijken in Nederland voor 2050 voldoen aan de wettelijke veiligheidsnormen voor waterveiligheid.

Voor het vervolg van de bestuurlijke afspraken worden in de komende periode de afspraken verder ambtelijk uitgewerkt en geïmplementeerd. Hiervoor is het nodig om op onderdelen de Waterwet en de Subsidieregeling HWBP aan te passen, de gebruikelijke procedures worden hierbij doorlopen. Daarbij wordt ook de kennis van marktpartijen benut. Alle onderdelen van de Alliantie zijn betrokken bij deze ambtelijke uitwerking. Besluitvorming hierover loopt via het Programmabestuur van HWBP, hierin zijn alle alliantiepartners vertegenwoordigd. Vanuit DGWB sluit de directeur WRZ aan (Joris Geurts van Kessel). We leggen u tijdig de zaken voor die richting vragen van de bewindspersoon.

Punt 2

Om deze mijlpaal te benadrukken is het voorstel om in gezamenlijkheid met de waterschappen een feestelijk moment te organiseren om de bestuurlijke afspraken symbolisch te tekenen. Als het mogelijk is proberen we dit te organiseren na de algemene ledenvergadering op 19 december, anders wordt het begin 2026.

Punt 3

Om aan de toezegging te voldoen worden, na besluit in de algemene ledenvergadering van de Unie, de bestuurlijke afspraken richting de Kamer gestuurd. Versturing valt dan helaas in het kerstreces van de Tweede Kamer, maar vanwege de complexe besluitvorming bij de waterschappen is dat niet te voorkomen.

Krachtenveld

Het afgelopen jaar is binnen de alliantie hard gewerkt aan de bestuurlijke afspraken. Ondanks de aanvankelijke gevoeligheden over autonomie en gezamenlijke regie bij waterschappen is het uiteindelijk gelukt om tot een uitgebalanceerd pakket van afspraken te komen. De commissie Waterveiligheid (CWV) van de Unie van waterschappen heeft unaniem ingestemd met het voorstel voor de bestuurlijke afspraken. Er zijn ook geen signalen dat de individuele waterschapsbesturen niet akkoord zouden gaan met het voorstel. Het is dus de verwachting dat de ledenvergadering op 19 december 2025 zal instemmen met de bestuurlijke afspraken.

Korte samenvatting bestuurlijke afspraken

Waterveiligheid is cruciaal voor Nederland. Rijk en waterschappen werken samen in de alliantie HWBP om alle primaire keringen voor 1 januari 2050 op orde te hebben. Na tien jaar samenwerking is veel bereikt, maar kostenstijgingen,

Datum

18 november 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/257879

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister IenW

Bijlage(n)

1

wisselende doelmatigheid en uitlopen van mijlpalen was de aanleiding voor de herijking van de afspraken. De herijking richt zich op vier thema's:

1. Opgave & middelen

De versterkingsopgave bedraagt ca. 1.400 km tot 2050 met een raming van €14–23 miljard. Doel is een stabiele, gezamenlijke strategie en programmering tot 2050, met jaarlijks actualisatie en vijfjaarlijkse herijking van de opgave. Middelen zijn tot 2036 geborgd; uiterlijk in 2030 volgt besluitvorming over extra financiering. Er komt een wetswijziging om flexibiliteit in de inleg te vergroten en maatregelen om solidariteitsbijdrage te stabiliseren. Er zal nog steeds een 'normbedrag' verplicht blijven vanuit waterschappen en Rijk volgens de 50/50 verdeling. Dit 'normbedrag' is gelijk aan het huidige (maximum) bedrag zoals opgenomen in de Waterwet. Echter zal de voorgenomen wetswijziging, die verder wordt uitgewerkt na akkoord op de bestuurlijke afspraken, ervoor zorgen dat er jaarlijks bij unaniem akkoord, een extra bijdrage kan worden gedaan passend bij de programmering van het HWBP.

2. Regie op programmaniveau

Waterschappen voeren projecten uit; de programmadirectie voert regie op programmadoelen. Voor elk project worden bindende afspraken gemaakt; afwijkingen leiden tot overleg en zo nodig escalatie. Rollen en verantwoordelijkheden zijn verduidelijkt. Strategieën worden ontwikkeld en vastgesteld (o.a. programmering, innovatie, aanbesteding, ramingen, risicomanagement).

3. Sturing aan de voorkant

Projecten komen alleen met stabiele scope in het programma. De ingangstoets en verplichte voorverkenning versterken dit. Bij aanvang worden bindende afspraken gemaakt over scope, kosten, tempo en innovaties. Binnen kaders wordt begeleiding vereenvoudigd, buiten de kaders komt er meer begeleiding vanuit de alliantie. Data-uitwisseling wordt gestandaardiseerd om te leren en 'Best for Program' te versterken.

4. Doelmatigheid programma

De huidige prikkels leiden tot hoge risicoreserveringen en een scheve 50:40:10-verhouding. Risico's worden deels naar programmaniveau overgeheveld via een alliantiereservering. Waterschappen houden verantwoordelijkheid, maar krijgen comfort bij onbeheersbare risico's. 'Project gevonden eigen bijdrage'-reserves worden beter benut. Doel is voorspelbare ramingen en realisatie van de wettelijk afgesproken 50:40:10-verdeling in 2050.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

N.v.t.

Datum

18 november 2025

Onze referentie

IENW/BSK-2025/257879

Opgesteld door

DG Water en Bodem
Dir. Waterveiligheid, Rivieren
en Zee
Waterveiligheid

Aan

Minister IenW

Bijlage(n)

1

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
02	Concept Bestuurlijke afspraken herijking HWBP	Bestuurlijke afspraken, zoals ze ook nu voorleggen ter besluitvorming bij de waterschappen.